MOLITE BRAĆO

LITURGIJSKI LIST ZA VJERNIKE

HVALITE GOSPODINA

KNJIŽNICA UNIJSKA

GODINA I – MAKARSKA 1962. – BROJ 1.

26176

S A D R Ž A J

Molite braćo	1
Liturgijska molitva i žrtva	2
Razgovor s Bogom	3
Skrušena čežnja i radosno iščekivanje	5
Neoskvrnjena	7
Otajstveni dolazak	9
Molimo za crkveni sabor	12
Svečano otvaranje koncila	15
Vijesti iz života crkve	18

S dopuštenjem crkvenih vlasti

Pojedini broj: 100 din Samo prilog: 50 din

»MOLITE BRAĆO« izdaje Interdiecezanski liturgijski odbor (ILO) po ovlaštenju katoličkog episkopata. Izlazi mjesečno. Uređuje i odgovara: Ante Miličić, Povlja, Brač. Administracija i pretplate o. Jure Radić, Makarska, Žrtava fašizma 1. Godišnja pretplata s poštarinom iznosi 1.000 din; za bogoslove 800 din. Broj tekućeg računa 437-11-70-624. Tisak: Novinsko-izdavačko poduzeće »Slobodna Dalmacija« - Split

MOLITE BRAĆO

LITURGIJSKI LIST ZA VJERNIKE

GODINA I MAKARSKA 1962. BROJ 1.

»MOLITE, BRAČO . . .«

Veoma me veseli, što izlazi 1. broj liturgijskog lista za puk pod naslovom »Molite, braćo«.

Kad je prije dvije godine počeo izlaziti liturgijsko-pastoralni list za svećenike »Služba Božja«, neki su vjernici pitali svoje svećenike, a i mene, hoće li i puk dobiti svoj liturgijski list kakav je u svoje vrijeme bio »Život s Crkvom«. Eto, sada zaslužni Interdijecezanski liturgijski odbor (Ilo) dolazi toj opravdanoj želji u susret pokretanjem pučkog liturgijskog lista »Molite, braćo« s prilogom »Sveta Misa«.

Sam naslov lista »Molite bračo« ima veliko značenje. On nam doziva u pamet neophodnu potrebu molitve za pravi kršćanski život. Ako je ikada molitva bila potrebna, to je danas u ovo naše vrijeme, kad se osjeća toliki manjak smisla za duhovne vrednote.

Još nam naslov lista »Molite, braćo« stavlja pred oči veliku istinu, da smo svi braća u Kristu i da kao zajednica zajednički dolazimo molitvom pred zajedničkog nebeskog Oca, kako nas je to božanski Učitelj naučio da molimo »Oče naš« a ne »Oče moj«.

Svaka je molitva vrijedna pred Bogom, pa i ona što izlazi iz srca vjernika pojedinca u bilo koji čas i s bilo kojeg mjesta, kada taj diže svoju misao k Bogu. Međutim, nadasve je Bogu ugodna molitva, što se zajednički u istom duhu vjere i ljubavi, od zajednice vjernika, koji su sakupljeni u Kristovo ime, upućuje nebeskom Ocu.

Svi smo udovi jednog te istog otajstvenog tijela Kristova, tj. Crkve, kako je to lijepo iznio sv. Pavao u poslanici Efežanima: »Bog je dao Krista za najsjajniju glavu Crkvi (tj. vjernicima), koji su njegovo tijelo.« (Ef 1, 22—23). Zajednička molitva učvršćuje u nama osjećaj zajedništva svih nas vjernika u Kristu, koji je rekao: »Gdje su dvojica ili trojica sakupljeni u moje ime, ja sam među njima.« (Mt 18, 20).

Sv. Misa pak od svih bogoštovnih čina nadasve slavi Boga time što se Krist Sin Božji u ime Crkve, preko ruku svećenika, prikazuje za cijelu Crkvu svom nebeskom Ocu.

Ovaj list, koji ima za cilj, da što više približi kršćanskom puku sv. Misu, da bi je što bolje shvatio i doživljavao, od velike je važnosti za obnovu kršćanskog života naših vjernika, kako je to dobro rekao sveti Papa Pijo X.: »Preko sv. Mise molite samo sv. Misu, jer je ona prvi i nenadoknadivi izvor pravog kršćanskog duha«.

Želim listu pun uspjeh i obilan Božji blagoslov.

MIHO PUŠIĆ
Nadbiskup

LITURGIJSKA MOLITVA I ŽRTVA

U svetoj Misi kod Prikazanja svećenik se okrene vjernicima i kaže:

»Orate, fratres — Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu Svemogućemu.«

Ministrant u ime svih vjernika odgovora:

»Neka primi Gospodin žrtvu iz tvojih ruku na hvalu i slavu svojeg imena, također i na korist našu i čitave svoje svete Crkve.«

Odatle je dakle nastao naziv ovog našeg lista, tu je izražen njegov cilj i njegov program.

Molitva je razgovor s Bogom, susret Boga i čovjeka.

Stara poslovica veli: Kaži mi s kim se družiš, pa ću ti reći kakav si. A u molitvi se družimo s Bogom. Zato je svaka molitva dobra, svaka je korisna za nas, jer nas približuje Bogu, jer nas uzdiže, jer nas čini njemu sličnijim. Ali nije svaka molitva jednaka.

Svi putevi vode u Rim, kaže druga poslovica, ali kad promislimo bolje, vidimo da nisu svi jednaki: neki idu izravno, a drugi zaobilaze okolo naokolo, trošeći uzalud snagu i vrijeme.

Isus je ustanovio svete sakramente a posebno svetu Misu da nam se na taj način približi. I što je prirodnije nego da se i mi nastojimo približiti njemu onim istim putevima kojima on dolazi k čovjeku?

Crkva u svom javnom zajedničkom bogoslužju uzdiže naše zajedničke molitve i žrtve Bogu. A mi opet znamo i vjerujemo da se po tom istom bogoslužju daju milosti, osobito milost posvetna, po kojoj Bog sam dolazi k nama i boravi u nama.

Javno bogoslužje Crkve (koje nazivamo liturgija) koristi ovaj direktni, izravni put. Stoga je i za nas svakoga liturgija i liturgijska molitva, sudjelovanje u žrtvi i molitvi cijele Crkve, najsigurniji i najizravniji put za susret s Bogom.

Jedino sigurno mjerilo da li je netko zaista kršćanin ili je to samo na papiru jest da li ide nedjeljom i blagdanom na Misu i da li prima sakramente. U Francuskoj, Engleskoj i Americi broje samo takve.

Ali ako netko samo dolazi i tamo stoji a da ne zna ni gdje je bio ni što je radio, ako ne prati s izvjesnim razumjevanjem što se zbiva na oltaru, i to opet nije najbolje.

Cilj je ovoga lista da nam pomogne što bolje upoznati svetu Misu, svete sakramente i liturgijsku zajedničku molitvu Crkve. Tako ćemo moći aktivno sudjelovati u životu Crkve, tako ćemo u molitvi i žrtvi sve bolje doživljavati susret s Bogom, onim istim putem kojim Bog silazi k čovjeku.

UREDNIK

RAZGOVOR S BOGOM

U nekoj je engleskoj tamnici duhovnik pitao jednog utamničenika, što misli pod pojmom »moliti«. Dobio je odgovor: »Moliti znači postaviti u sobi dvije stolice, jednu kraj druge, pa pozvati Boga da on dođe i da s njim govorimo otvoreno, od srca k srcu«.

Tko zna što je sve taj čovjek u životu počinio i doživio. Možda je i premalo molio, valjda najmanje kad je najviše trebao, ali je bez sumnje izvrsno znao što je molitva.

A JA? Nisam svršio u zatvor, ljudi me drže poštenim, sam se smatram i pobožnim, ali moje molitve? Ako su usmene, najčešće je to mehaničko ponavljanje propisanih i davno naučenih obrazaca. Čini mi se mnogo, ako mi za vrijeme »molitve« koji put uspije sjetiti se što zapravo govorim. Ako imam vremena i volje za mislenu molitvu, ona se vrlo brzo pretvori u moje maštanje koje redovito ima vrlo malo veze s Bogom.

Mislili mi što hoćemo, to nije molitva. Ona je podignuće srca i pameti k Bogu. Za molitvu su potrebna dvojica: Bog i ja. Molitva znači uspostavljanje veze između te dvojice. Bog je ovdje, a prema njemu i samo njemu je otvorena moja duša. Onako otvorena kako su starokršćanske orante držale raširene svoje ruke, kako ih uzdignute ima misnik na oltaru, kako ih podiže naš narod u nekim krajevima za vrijeme sv. Mise.

TI — JA. Svi smo čuli za arškog župnika, a mnogi i za onog seljaka, što ga je sv. Vianey često nalazio u crkvi pred oltarom, bez molitvenika i bez krunice. »Što činiš, moj dragi?« »Gledam Boga i on mene«, glasio je odgovor kome se i svetac divio.

To je molitva: Očima vjere gledati Boga, ušima vjere slušati Boga. U tu svrhu neki pokriju dlanovima lice, drugi zatvore oči, a svakako se za vrijeme molitve čovjek ne smije ogledati okolo. Pred tobom je Bog, pred Bogom si ti. Nema srdačnijeg od tog »Ti—ja« odnosa. Ponizno Bogu otkrijem svoju nutrinu, a onda Bog nastupa kao duša moje duše, kao jezgro mojeg bića, kao ljubav mojeg srca.

PAUZE. Da se to doživi i u tome napreduje, ne smijem samo ja govoriti. Neki i u razgovoru s Bogom ne dadu drugoj strani da dođe do riječi. Starozavjetni mudrac opominje: »Nemoj nagliti ustima svojim! Srce tvoje neka prebrzo ne govori pred Bogom! Jer je Bog na nebu, a ti si na zemlji. Zato neka bude samo malo riječi tvojih!« (Prop 5,1). (Dajmo i Bogu vremena!) Ako hoćemo, ako znamo čekati, čut ćemo ga uvijek. Crkva i u javnim molitvama voli pauze koje se opet uvode, a još su potrebnije u molitvi pojedinaca. Mnogo je bolje izmoliti 1 Očenaš, a zatim šutjeti pred Bogom negoli nizati Očenaš za Očenašem.

Najvažnija je pauza na početku molitve. Nikad početi moliti nasumce, jer drugi moli, jer je čas za to, jer je običaj, jer nemaš drugog posla, jer se želiš »riješiti« propisane ti molitve. Najbolji je poticaj za molitvu: želimo doći u vezu s Bogom, s njim se razgovarati. Stoga se treba najprije smiriti i podići svoju pamet k Bogu, kako tražimo tišinu i pozovemo telefonom onoga s kime želimo nadaleko govoriti. Sv. pismo preporuča: »Prije molitve pripravi svoju dušu i ne budi kao čovjek koji kuša Boga« (Sir 18,23). A najbolja učiteljica molitve, sv. Crkva stavlja redovito na početku molitve zaziv: »Bože, u pomoć mi priteci; Gospodine, pohiti da mi pomogneš« (Ps 69,2). Dakle Boga dočekati u šutnji i sabranosti, a tek onda mu govoriti i slušati ga.

STVARNOST. Samo na taj ćemo način uvidjeti da razgovor s Bogom nije nešto umišljeno, prazno, kao što se u duhu razgovoramo s dalekim ljubljenim bićem. Znamo ne samo što ćemu mu reći već i pogađamo što nam ono ima kazati. Tako dijete i na daleko osjeti majčin glas. A Bog nam je na razne načine neizrecivo više prisutan negoli ne znam koji stvor. »U

njemu živimo, mičemo se i jesmo« (Dap 17,28). Dakako, razgovor s Bogom nije zemaljska stvarnost, nego viša, duhovna, nebeska.

Koji put će nas Bog učvrstiti u našem mišljenju, drugi će ga put djelomice ispraviti, a po neki će nam put otvoreno reći da ne oblikujemo krivo svoju savjest, da ne varamo ljude, još manje sebe, a najmanje njega.

VJEŽBANJE. Neka se nitko ne umišlja da je ovakav razgovor s Bogom lak. Pogotovo je teško sabrano moliti u naše doba. Prije nisu poznavali toliko stvari koje znače velik napredak, ali nas i silno rastresuju. Putovanja, novine, radio, filmovi, televizija, rode plodove: površnu načitanost, pretjeranu razvijenost fantazije, oslabljene živce, bolesnu umišljenost. Stoga se za pravu molitvu nađe tako malo sposobnosti, vremena i volje.

Bez molitve ne možemo doći k Bogu koji je naš cilj. Treba se dakle i u tome vježbati. I to neprestano i uvijek iznova. Ne ćemo se usavršavati u dobroj molitvi sve do smrti. A kako se do tada pripravimo tako ćemo s Bogom govoriti kroz svu vječnost. Stoga će naš list donositi praktične pouke kako se moli. To odgovara njegovom imenu i njegovoj zadaći, a to je i izričita želja nadbiskupa Pušića bez kojega list ne bi bio izišao.

Za danas: Prije svake, pa i najkraće molitve stavimo se u Božju prisutnost. Kao da gledamo Isusa u jaslicama, u nekom prizoru njegova zemaljskog života, na križu, u nebeskoj slavi. Onako kao što vidimo pred sobom njegov kip ili sliku. Još više, živo, kao drago, najdraže nam biće. To je sada o Božiću posebno lako, jer je i došao da »prebiva s nama« (Iv 1,14).

ORANTA

SKRUŠENA ČEŽNJA I RADOSNO OČEKIVANJE

U prirodi je svjetlo dostiglo svoj najniži stepen. Uvenule su jesenske boje, utihnuli glasovi, tišina zavladala na polju i moru. Tama, studen i mraz šire se nad njivama. Narav je počinula i okrenula se prema svojoj nutrini.

I u kraljevstvu nadnaravi u ove dane nestaju kričavi glasovi života, sve više blijede boje zemaljskih užitaka, a duša se uvlači u se i u tajne drugoga svijeta. Staro i mlado ide k zornicama razmišljajući i pjevajući, a u dugim se večerima

po kućama moli krunica i čita na glas riječ Božja o dolasku Gospodina, o velikom svjetlu u onaj dan, o novom nebu i novoj zemlji.

Adventus Domini — Došašće Gospodinovo je ime ovog doba crkvene godine u koje ulazimo.

Čovječanstvo je prije Krista čeznulo za prvim dolaskom Gospodina u njegovu utjelovljenju. Kroz tisuće su godina najbolji iz svih naroda čekali Mesiju, Spasitelja s neba. Vapili su svi za njegovim dolaskom, jer je svima bio potreban i jer je svima bila obećana Žena koja će sa svojim porodom satrti zlo.

Vjersko je mišljenje i moljenje kršćana kroz prva stoljeća bilo prožeto silnim adventskim mislima. Puni su čeznuća očekivali Kristov povratak u slavi. Uvijek su se iznova pitali: »Maranatha« — Gospode, kad ćeš doći?« Ili su molili: »Dođi, Gospode Isuse!« Anđeli su im naime obećali kod Kristova uzašašća: »Ovaj isti Isus opet će se vratiti ovako kako ste ga vidjeli da odlazi u nebo«.

Mi kršćani 20. stoljeća trebamo združiti čežnju i molitvu ljudi prije Krista s radosnim očekivanjem starih kršćana. U nama i oko nas ima još mnogo neotkupljena, zla, pa skrušeno vapijmo da nas i sav svijet Sunce pravde rasvijetli svjetlom svoje istine i grije toplinom svoje ljubavi. A ujedno smo već toliko kršćani da ne tražimo raja na zemlji nego čeznemo za nebom i za Kristom u nebu.

U tom je smislu advent doba pokore i čeznuća. Priprava je to na Gospodnji dolazak, kad će njegov konačan sud zaključiti zbivanja na zemlji. Uvjereni u to odričemo se grijeha i obavljamo sud sami nad sobom (u sv. ispovijedi). Onda ćemo s još većim veseljem čeznuti za Kristovim dolaskom. Doći će i dovršiti svoje otkupiteljstko djelo nad nama. Povesti će nas k Ocu, kući ,u kraljevstvo svoje slave.

Ovim ćemo mislima provesti advent i pripraviti se na Božić. Takvo će nam shvaćanje adventa bolje razjasniti i sveti tekstovi ove dobi. Kao što Krist, govoreći o propasti Jeruzalema i o svršetku svijeta, nije tačno odijelio jedno od drugoga, tako i Crkva u liturgijskim tekstovima ne luči posve prvi Kristov dolazak od njegova konačna dolaska u slavi, već jedan prelazi u drugi. Glavna je za nas priprava na njegov konačni dolazak, pojedincu na smrti, svima na sudnji dan. Stoga je u čitanjima ove dobi, i još više u pjesmama Mise (na početku, kod prikazanja i pričesti), kao i u antifonama i responsorijima časoslova (barem nedjeljnu večernju pjevaju ili mole svi liturgijski odgojeni vjernici), uvijek je iznova govor o silnom Kristovu dolasku u moći i slavi.

NEOSKVRNJENA

Pučka pobožnost o Božiću gleda Isusa kao maleno Dijete u jaslicama. Takav je zaista on i bio, ali je bio, jest i bit će uvijek naš Kralj i Gospodar. Njega očekujemo i takvoga nam predočuje liturgija ove dobi. A kralj ima svoju svitu, pratnju. Kroz cijelu crkvenu godinu uz nedjelje i Gospodnje blagdane slavimo i svece, koji su plod Kristova otkupljenja i naši najbolji prijatelji. Stoga će naš list redovito donositi i kratke životopise svetaca, velikih i posebno naših. Dosad Hrvati imamo samo blaženike, ali su u ovim krajevima prije našeg dolaska sveto živjeli i umrli mnogi sveci koje štuje cijela Crkva.

DANICA PRED SUNCEM. U adventu se ističe Kraljica svih svetaca, Isusu i nama najbliža, bl. Dj. Marija. Odmah na početku crkvene godine sva blista u svom neokaljanom sjaju. Bog ju je zamislio i izveo kao svoje remek-djelo, od kojega je imao dati tijelo i krv svome Sinu. Blagdan je Marijina bezgrešnog začeća (8. XII) u vezi s njezinim presvetim rođenjem (8. IX), ali spada u doba došašća kao naručen. Toliko da adventska nedjelja ustupa mjesto samo njemu.

Zajedno je sa Sinom bila Marija naviještena nakon pada praroditelja, zajedno su povezani u zemaljskom životu i u vječnosti, zajedno ih gleda i slavi crkveno bogoslužje, uvijek, a posebno sada u adventu. U ove se dane čita prorok Izaija koji je Mesiju najjasnije navijestio, mnogo se spominje sv. Ivan Preteča koji ga je pokazao i krstio, ali daleko više ona koja nam je Sina Božjega rodila i odgojila. S Majkom čekamo Sina, u Mariji slavimo Isusa.

MAJKA I SIN. U nekoj se državi bilo razmahalo podmićivanje. Kralj ga strogo zabrani i odredi da će biti javno išiban tko prekrši njegovu naredbu. Prvu su uhvatili njegovu majku. Kraljevska se riječ nije mogla pogaziti, pa je sve bilo pripravljeno za javno bičevanje. Ali kad su doveli majku, kralj pod biče podmetnu svoja leđa. Na taj je dokaz sinovske ljubavi nestalo ono zlo.

Isus je i Mariju otkupio, nju najdivnije, sve ona ima od njega. Kad bi majka mogla, svaka bi odabrala najljepše, najpametnije i najbogatije dijete. Što nije moguće tjelesnoj majci, to je bilo moguće Božjem Sinu. Uresio je svoju Majku kako je sam on znao i mogao. Prvi njegov dar njoj i prva njezina povlastica: začeta je bez istočnog grijeha. Ne govori se sad o tom da je ona začela Isusa bez grijeha — to je predmet druge velike tajne — nego je ona sama u času svog začeća bila oslobođena istočnog grijeha, pod kojim svi drugi stenjemo. Još uvijek se nađe tko to izvrće, čak i podrugljivo. I ovdje vrijedi: »Ne znaju što govore«. I u Muhamedovom Koranu stoji izreka: »Sotona se dotaknuo svakog Adamova djeteta, osim Marijina Sina i njegove Majke«.

S MARIJOM NA ČELU. Isusa na zemlji i u nebu prate nebrojene duše, čiste ili barem očišćene. Svima je na čelu sva lijepa, sva čista, »sva sveta«, kako ju je sv. Pijo X najradije nazivao. Za njom želimo svi ići u Isusovu pratnju. Privlači nas miomiris njezinih kreposti i žar njezine ljubavi. Zato se osobito mladež danas kupi oko njezina oltara i lika. Kroz došašće razmatramo radosna otajstva Isusova i Marijina života ponavljajući od srca pedeset puta: »Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus!«

Povlasticu je bezgrešnog začeća primila samo Marija, ali nam je njezin Sin pribavio i ostavio sredstva, po kojima možemo svi u svetu povorku za Bezgrešnom. Treba samo prisustvovati današnjoj sv. Misi i pričesti, pa molitvom i životom provesti što nas uči liturgija: »Otajstva koja primismo, Gospodine Bože naš, zacijelila u nama rane one krivnje od koje si očuvao jedino bezgrešno Začeće blažene Marije« (popričesna molitva). S Marijom k Euharistiji, a po Euharistiji k svetosti!

OTAJSTVENI DOLAZAK

Koliko smo puta u doba Božića pomislili: Kako su bili sretni oni pastiri u Betlehemu. Gledali su malog Isusa, bili kraj njega... Da je i meni moguće to doživjeti... Ali to je bilo davno...

Evo da vidite, ipak je moguće, dakako malo drukčije.

Božić se ponavlja svake godine. A kao priprava na dan Isusova rođenja evo sad u prosincu počinje advent (Latinska riječ adventus znači dolazak — došašće.)

Isusov dolazak, Isusovo rođenje nije samo uspomena na jedan davni događaj. To je stvarnost, nadnaravna, otajstvena stvarnost. To nije ni predstavljanje, kao u kinu ili kazalištu, kad glumac nastupa kao Julije Cezar ili neka druga davna ličnost. Niti je to poput dječje igre, kad Ivica kaže »Ja sam doktor« a Marica »Ja sam učiteljica.«

Bog toliko nadilazi ljudsku narav, da mi po svojim naravnim sposobnostima možemo samo spoznati da on jest, i da je sve stvorio i malo što više od toga. Mi mu se ne možemo sami po svojoj naravi više približiti.

Ali se on može približiti nama.

To je on i učinio i čini neprestano, na način koji nadilazi ljudsku narav, zato ga zovemo nadnaravnim načinom. Na način koji ne možemo posve shvatiti i protumačiti, zato ga zovemo otajstvenim, mističnim.

BOG JE POSVUDA

Na pitanje: Gdje je Bog, svako dijete koje uči katekizam odgovorit će: »Bog je na nebu, na zemlji i na svakom mjestu, Bog je posvuda.«

A koliko mi vodimo računa o njegovoj prisutnosti?

Zupnik je došao posjetiti neku obitelj ali je našao samo malog Branka na dvorištu. Mali pametan i dobro odgojen odvede župnika u stan: Izvolite pričekati, velečasni, tata i mama imaju doći svaki čas.« Mali je također znao da treba s gostom razgovarati, i to o onom što gosta zanima. A što bi župnika moglo zanimati? Dosjetio se. »Velečasni, je li dragi Bog posvuda?« — »Jest, sinko, kako ne.« — »A je li i u ovoj sobi?« — Pa jasno, kaže župnik, i ovdje je.« Mali se zamisli, pogleda kroz prozor u dvorište na svoje drugove pa kaže »Znate što, velečasni, kad je dragi Bog ovdje onda nećete biti sami, zar ne? Onda bi se ja mogao poći igrati«.

Kako malo ljudi zna shvatiti ovu djetinju mudrost, da Bog nije negdje daleko nad zvijezdama, nego posve blizu.

Ali osim ove općenite blizine, za nas kršćane postoji još jedan posebni, natprirodni stepen blizine Božje: po milosti.

»Tko ljubi mene, kaže Isus, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti«.

BOG JE U NAMA PO MILOSTI

Isus jasno i nedvojbeno kaže, da naša duša postaje stan Božji. A njemu valjda moramo vjerovati.

Ali kako se to događa, na koji način?

Kad bi pitali što se događa na krštenju, mogli bi čuti svakakvih odgovora, pa i od onih koji se smatraju boljim kršćanima. Jedni će reći: Svećenik polije dijete vodom. Drugi su samo zapamtili da mu je dao soli. Treći su možda još toliko zapamtili iz katekizma te će kazati da se oprašta istočni grijeh.

To je točno, ali nije sve. I nije ono najvažnije.

Poslušajmo pažljivo obred krštenja. Odmah na početku svećenik zaklinje sotonu: »Iziđi iz njega, nečisti duše, i daj mjesto Duhu svetomu Utješitelju.«

A malo zatim »Zaklinjem te nečisti duše... da odstupiš od ovog stvora Božjega, koga se naš Gospodin dostojao pozvati... da postane hram Boga života i Duh Sveti da stanuje u njemu.«

Stan Božji je hram, crkva. Stan Božji je nebo. Kad bi mogli vidjeti dušu onog tek krštenog djeteta, vidjeli bismo i anđele koji oko nje kruže i klanjaju se: Bog je tu, tu je njegov hram, tu je malo nebo.

Ništa ne smeta što dijete toga ne zna, nije svijesno toga. Bog će čekati da to dijete počne njega svojim razumom upoznavati, da ga počne svojim nevinim srcem ljubiti.

Sigurno ste zapazili kako mala djeca tako rado slušaju sve što im se govori o Bogu. Mislite li da tu nema i nekog dubljeg nutarnjeg poticaja? Zar nije očito da sam Bog iznutra potiče tu nevinu dušu da ga prije upozna i ljubi?

Da, dragi Bože, i treba zaista da požuriš. jer će odmah sa buđenjem dječje svijesti na tu nježnu dušu navaliti sotona i njegovi pomagači da tebe odatle istjeraju.

KAKAV JE NAŠ ODNOS PREMA BOŽANSKOM GOSTU

Mi imamo strahovitu moć da možemo Stvoritelju i Gospodaru svijeta reći: »Neću!«... Imamo moć da ga izbacimo iz svoje duše — ako učinimo smrtni grijeh. Ako to ne učinimo, on ostaje u nama, pa makar mi za to i ne znamo, ostaje makar o njemu i ne vodimo računa

Ali zar je lijepo da o takvom Gostu ne vodimo računa? Kolika je razlika za nas ako njegovu prisutnost cijenimo, ako s njim surađujemo, ako se s njim družimo.

Koliko puta kažemo: Bože moj — moj Bože.

A da li shvaćamo puno značenje tih riječi? On je moj Bog jer je moj Stvoritelj. Gospodar i Otac, moj Bog — jer ja njemu pripadam. Ali on je i moj Gost i na neki način on meni pripada jer je u mojoj duši.

TROSTRUKI DOLAZAK

U Adventu se sjećamo one čežnje i iščekivanja kojima su se starozavjetni proroci pripravljali na historijski dolazak, na rođenje Boga Čovjeka. Crkva nas također opominje da mislimo i da se pripremamo na konačni dolazak Onoga koji će suditi svijet. Ali i jedna i druga misao treba da ostvari i razvije u nama otajstveni dolazak po milosti.

Mi se sjećamo prošlosti i suosjećamo s prorocima koji su uzdisali: »Rosite nebesa odozgo...« Sjećanje na Betlehem, na pastire na anđele u Božičnoj noći ispunja nas radošću.

Ali u Adventu i o Božiću čežnja i djetinja radost, ne smiju biti same; uz njih je i ozbiljna misao: to Dijete će jednom doći kao Sudac.

Međutim mi ne živimo ni u prošlosti ni u budućnosti nego u sadašnjosti. Sjećanje na prošlost i iščekivanje budućnosti treba nam pomoći da živimo s a d a onim životom, kojega je on donio s neba na zemlju i kojeg je nama dao na krštenju a koji se povećava i raste našim sudjelovanjem u životu Crkve: život milosti, kojim postajemo »dionici božanske naravi«.

U Popričesnoj molitvi na Božić molimo:

»Podaj, molimo, svemogući Bože, kao što je danas rođeni Spasitelj svijeta začetnik našega božanskog rođenja, da bude tako i darovatelj besmrtnosti.

Zato ćemo i mi sudjelujući u bogoslužju adventskog očekivanja i Božične radosti, doživjeti ponovno i neprestano unutarnji otajstveni dolazak Boga u naše duše.

A. MILIČIĆ

MOLIMO ZA CRKVENI SABOR

Apostolat riječi, propovijedanje evanđelja, osnovna je zadaća Crkve. »Idite, naučavajte sve narode — rekao je Isus apostolima.

Ali riječ apostola nije dovoljna. Ni onda ni sada. Kako kaže sv. Pavao: »Ja sam sadio, Apolo je zalio, ali Bog je dao da uzraste. Tako niti je onaj što koji sadi ni onaj koji zalijeva, nego Bog koji daje da raste.«

Milost je konačni i odlučni faktor uspjeha.

A Bog je odredio molitvu kao uvjet milosti. »Molite i primit ćete, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se.«

Zato Crkva cijeni i preporuča djelo Apostolata molitve. Zajednička molitva vjernika s Papom i po njegovoj nakani, osigurat će obilje milosti i uspjeh djelovanja Crkve.

Nakana Apostolata molitve za mjesec prosinac glasi: »Da II Vatikanski sabor pruži divno svjedočanstvo istine, jedinstva i ljubavi Crkve.«

Kako svi znamo na dan 11. X započeo je radom II Vatikanski sabor. Okupljeni su oko sv. Oca svi biskupi cijelog svijeta. Već sama ta činjenica pruža »divno svjedočanstvo istine, jedinstva i ljubavi Crkve«. Biskupi sa svih kontinenata, svih narodnosti i svih rasa svjedoče za istinu koju oni i njihovi vjernici vjeruju i priznaju, svjedoče za jedinstvo kojemu pripadaju, svjedoče za ljubav koja ih povezuje i spaja.

Poznato je također da kao gosti i promatrači prisustvuju na Vatikanskom saboru i predstavnici drugih vjerskih zajednica, koje su odjeljene od katoličke Crkve i koje su dugo vremena bile dosta neraspoložene prema katoličkoj Crkvi. I njihovo prisustvo svjedočit će također da ih privlači istina koja je sačuvana neokrnjena da im imponira jedinstvo koje nije rascjepkano, da ih zahvaća ljubav koja je široka i sveobuhvatna. Pa iako nije vjerojatno da će do stvarnog sjedinjenja tako skoro doći, ipak je tim mnogo učinjeno da se probije led i stvori bratsko raspoloženje između svih koji vjeruju u Krista i koji su krštenjem s njime otajstveno sjedinjeni. U toku rada samog sabora sigurno će se i na tom pravcu još pozitivnije djelovati.

Sam rad Vatikanskog sabora treba da svjedoči o istini koja ostaje uvijek ista i koju vjekovi i prilike ne mogu izmijeniti, ali koju treba razjasniti, osvijetliti i približiti je današnjem čovjeku kao siguran putokaz miru i sreći.

Treba da svjedoči o jedinstvu koje je čvrsto i nerazrušivo, ali koje nije kruto i ukalupljeno jer se u Otajstvenom Kristovom tijelu nalaze raznoliki organi koji imaju svaki svoju ulogu ali svi služe jednom osnovnom cilju.

Treba da svjedoči i o ljubavi kojoj je izvor i cilj u Bogu i »koja se razlila u nama po milosti Duha Svetoga koji nam je dan«. Ta ljubav treba da ispuni naše obitelji, treba da ispuni narode i da ih smiri i sjedini.

Molimo se dakle vječnome Ocu da izlije darove Duha Svetoga na Vatikanski sabor i sve koji u njemu sudjeluju, da vodi i upravlja njihove rasprave i odluke u istini jedinstvu i ljubavi, te njih i nas vodi do ostvarenja istine, jedinstva i ljubavi u Kristu. Ur.

SVEČANO OTVORENJE KONCILA

II VATIKANSKI KONCIL (Crkveni sabor) započeo je u Rimu na blagdan Materinstva BD Marije 11. listopada. Naša slika prikazuje crkvu sv. Petra u Rimu u času kad Sv. Otac Papa, na kraju povorke saborskih članova, prolazi sredinom crkve prema svom prijestolju pred velikim oltarom.

Na lijevoj su strani slike biskupi koji su ranije već ušli s povorkom i skinuli mitre. Na desnoj su strani oni koji su malo prije ušli i još mitre nisu skinuli. Pred Papom idu patrijarsi i kardinali, a iza Pape dostojanstvenici njegovog dvora i generalni starješine redovnika.

Obred otvorenja počeo je procesijom iz Vatikanske palače u crkvu sv. Petra. Preko trga sv. Petra, koji je bio ispunjen mnoštvom svijeta, prešlo je 2500 nadbiskupa i biskupa, 80 kardinala i mnogo drugih crkvenih dostojanstvenika. Dok je Papa Ivan XXIII, na kraju procesije, ulazio u crkvu sv. Petra, zbor je pjevao: »Ti si Petar . . .« Došavši pred oltar, Papa je započeo himan »Veni creator« — »O dođi Stvorče Duše Svet . . .« Pjesmu Duhu Svetomu nastavili su dalje pjevati svi prisutni saborski oci i zbor Sikstinske kapele. Nakon pjesme, Papa je izmolio tri molitve Duhu Svetomu, a zatim je kardinal Tisserant služio svetu Misu na čast Duhu Svetomu. Poslanica i Evanđelje pjevani su na latinskom i grčkom jeziku.

Nakon Mise kardinali, patrijarsi i po dva predstavnika nadbiskupa i biskupa dolaze pred Papu da mu iskažu poštovanje i odanost. Zatim su svi kleknuli i Papa je najprije sam pročitao Vjerovanje koje je odredio 1. koncil u Niceji (a koje se inače pjeva u Misi) uz dodatak kojim izrazuje prihvaćanje crkvenih zakona i zaključaka prijašnjih koncila. To isto je zatim ponovio tajnik koncila u ime svih prisutnih, a završne riječi prisege izgovorili su svi biskupi zajedno.

Dok svi kleče, Papa moli krasnu koncilsku molitvu »Adsumus . . .« »Pred tobom smo, evo, Gospodine Duše Sveti, sabrani u tvoje ime . . . Ne daj da učinimo što krivo, ne daj da upadnemo u zabludu . . . Sjedini nas s tobom snagom tvoje milasti, da budemo u tebi jedno i da ne odstupimo s puta istine . . .« (Tom istom molitvom se započinju i sve kasnije sjednice koncila)

Nakon Litanija svih svetih i pjevanja evanđelja na latinskom i grčkom jeziku, Papa Ivan XXIII održao je govor kojim je proglasio II Vatikanski koncil otvorenim.

Obred otvorenja prenosile su mnoge televizijske i radio stanice.

IZ GOVORA SV. OCA NA OTVORENJU KONCILA

U svečanom govoru kojim je pozdravio sabrane biskupe i dao im glavne smjernice za budući rad, Papa je među ostalim istakao da su dosadašnji koncili (20 općih i mnoštvo pokrajinskih) bili uvijek znak životne snage katoličke Crkve.

On se ne može složiti s onima koji vide samo zlo u današnjem vremenu i proriču samo nesreće u budućnosti. Takvi kao da nisu naučili ništa od povijesti.

I u sadašnjem vremenu vodi nas božanska providnost. Ona svoje planove izvršava preko djelovanja ljudi, ali često daleko iznad njihova očekivanja.

Svrha je općeg koncila da svetu baštinu kršćanske nauke sačuva i djelotvorno je širi.

Najznačajnija zadaća ovog koncila nije u tome da utvrdi ovu ili onu temeljnu istinu kršćanstva, nego da te poznate i priznate istine približi današnjem čovjeku.

Također ovaj koncil nema zadatak da osudi ovu ili onu zabludu. Crkva u ovom koncilu podiže svjetionik istine. Ona hoće da se pokaže kao dobra i strpljiva majka i prema sinovima koji su od nje odvojeni.

Crkva ne pruža zemaljsko blago, nego blago božanske milosti, širi kršćansku ljubav i time najbolje pomaže ostvarenju pravednog mira i bratskog jedinstva.

KONCIL SLUŽI MIRU

Svečanom otvorenju koncila prisustvovali su predstavnici vlada 86 država kao i nekih međunarodnih ustanova. Slijedeći dan je Papa Ivan XXIII primio te predstavnike u posebnu audijenciju u Sikstinskoj kapeli te im održao govor u kojem je istakao, da koncil hoće svijetu pokazati kako treba u djelo provestu nauku božanskog osnivača Crkve, Kneza mira. Tko zaista živi po ovoj nauci taj doprinosi učvršćenju mira i razvoju blagostanja. Ukazujući na glasovitu Mikelanđelovu sliku Posljednjeg suda na zidu kapele, podsjetio je Papa da oni koji su odgovorni za sudbinu naroda moraju o tom položiti račun. Zato državnici treba da se sastaju i da se savjetuju, kako bi došlo do časnog, velikodušnog i pravednog sporazuma. I ovaj sastanak predstavnika tolikih vlada pokazuje da koncil povrh vjerskog, ima i socijalno značenje.

PAPA I NOVINARI

Preko 1200 novinara iz raznih dijelova svijeta sudjelovalo je u audijenciji u Sikstinskoj kapeli 13. listopada. Papa je istakao da je namjerno izabrao da ih tu primi, radi slike posljednje suda, koja i njih treba da podsjeti na veliku odgovornost njihovog zvanja. On od njih želi poštivanje istine, obranu i širenje istine. Mnogi napadaji na Crkvu mogu se pripisati netočnom i nepotpunom poznavanju. Novinari se mogu osvjedočiti da Crkva nema što sakrivati, da tu nema političkih makinacija, da Crkva želi samo istinu za dobro čovjeka i za plodnu suradnju između naroda svih kontinenata.

PREDSTAVNICI NEKATOLIČKIH VJERSKIH ZAJEDNICA

Svečanom su otvorenju Koncila prisustvovali službeni izaslanici 17 nekatoličkih vjerskih zajednica i neki pojedinci kao gosti Sekretarijata za jedinstvo kršćana. Drugi dan, 12. listopada, stigli su i dva izaslanika ruske pravoslavne crkve.

Papa Ivan XXIII primio je sve izaslanike u posebnu audijenciju. Ovaj izvanredni susret poglavara katoličke Crkve s njima bio je izvanredan i po načinu održavanja: Papa nije sjedio na svom tronu nego u krugu delegata. Papa je u svom srdačnom govoru istakao da mu je pogled na njih bio izvor utjehe. U njegovom srcu oni mogu pročitati mnogo više nego u njegovim riječima. On ne može zaboraviti 10 godina u Sofiji i 10 godina u Istambulu i Ateni. Kroz tih dvadeset godina kao apostolski delegat on nije nikad došao u sukob s nekatoličkom braćom. »Mi nismo pregovarali, nego razgovarali, nismo diskutirali nego jedan prema drugom bili dobri.« Na kraju je Papa izrazio želju da radi i trpi za približenje časa kad će se ispuniti molitva Kristova na Zadnjoj večeri. Ali temeljne su kršćanske kreposti strpljivost i razboritost . . .

VIJESTI IZ ŽIVOTA CRKVE

PAPA O SVOJOJ RODNOJ ŽUPI

Pri kraju svog ljetovanja u Kastel Gandolfu Ivan XXIII primio je vjernike Albana i govorio im o svetkovanju nedjelje. Žalio je što mnogi svoje »slobodno vrijeme« pretvaraju u »izgubljeno vrijeme«, a to su blagdani i praznici bez Boga. Spominjući povezanost vjernika sa svojom župskom crkvom uskliknuo je: »Ah, naša župa sv. Ivana Krstitelja što se bijeliš na padinama bergamskih Predalpi, izložena suncu, sa svom onom širinom lombardijske ravnice pred tobom, kako nam je uvijek drago tebe se sjećati!... Kako bismo željeli da vaši zvonovi razlivaju poletno i skladno svoje zvukove po svoj okolini! Njihov glas prodire u obitelji u srca: budi, potiče, opominje, umekšava. Njihov glas poziva na svete odluke, na nebeske misli, na molitvu«.

VJERSKI ZIVOT U USA

Američki su biskupi poslali svojim vjernicima pismo u vezi s koncilom. U njemu su iznijeli kakva će iskustva iz svojih biskupija ponijeti sa sobom na sabor. Spominju nedostatak stoljetnih tradicija koje ima stari kraj, ali zato ističu: »Među vrlo pozitivne činjenice kod nas treba spomenuti divno stvaranje odgojnog sistema (svi stupnjevi katoličkog školstva), oduševljenje za liturgijski život, procvat kontemplativnog (molitvenog) života, revnost za misije, velikodušno pomaganje karitativnih ustanova (bolnica i sl.). Ali posebno treba istaknuti osjećaj osobite odanosti svojim duhovnim pastirima, a naročito ljubav prema Kristovom namjesniku«.

TECAJ ZA LITURGIJSKE VOĐE

U svrhu da vjernici još bolje sudjeluju sv. Misi dijecezanski je liturgijski odbor u Guadalajari (Španjolska), poput tolikih drugih, priredio poseban tečaj za »liturgijske vođe«. Tako ondje zovu svjetovnjake koji predmole, čitaju i vode vjernike u njihovim dijelovima zajedničke žrtve.

UTISCI IZ NJEMAČKE

Desetak je španjolskih svećenika za vrijeme praznika zamjenjivalo nekoliko prezaposlenih kolega u Njemačkoj. Poslije toga su zamoljeni da iznesu svoje dobre i slabije utiske što su ih stekli za svog bivanja i rada među njemačkim vjernicima. Između ostalog su izjavili: »Dubok je utisak na nas ostavilo sudjelovanje vjernika sv. Misi, njihovo zajedničko pjevanje, moljenje i osobno proživljavanje sv. Mise. Mogli smo ustanoviti da se ne samo odrasli već i djeca ponašaju u crkvi dostojno i pobožno«.

MOLE I ŽRTVUJU SE ZA DRUGE

Münhenski je pomoćni biskup J. Neuhäusler proživio nekoliko godina u zloglasnom logoru Dachau. Njegovom je zaslugom kasnije ondje podignuta značajna kapela Gospodnje muke, oko koje se održala najganutljivija pobožnost prigodom svjetskog euharistijskog kongresa u Münhenu pred dvije godine. Sada isti biskup namjerava u logorske barake smjestiti karmelićanke da svojim životom molitve i žrtve daju zadovoljštinu za sve nečovječnosti koje su ondje počinjene. U Austriji se pak podiže samostan za klarise, kojih ondje nema već 170 godina. Prigodom polaganja temelja novog samostana isticana je misao: »U svijetu se dosta radi, ali se premalo moli«.

MLADI ARHITEKTI KOD SV. OCA

Prvi, koje je Ivan XXIII primio poslije svog povratka u Rim nakon praznika, bili su mladi arhitekti iz većine evropskih, a i iz vanevropskih zemalja. I njima je papa dakako govorio o koncilu kako čini u svakoj prigodi. Poslužio se zgodnom usporedbom: kako se arhitekti dive onome što je kroz stoljeća sagrađeno u vječnom gradu i na temelju prošlih iskustava i ljepota, ostvaruju nove tako se i Crkva sprema da se obnovi na temelju svoje duge povijesti. Na koncu im je kazao: »Tijekom vašega života može vam pasti u dio da sagradite kuću molitve, Božji hram. Bez sumnje ćete u tom slučaju biti svijesni odgovornosti tako velike zadaće. Ali tada, još prije nego zamislite nacrt, razmatrajte sv. Pismo i proniknite u duh liturgije. Nek onda osobna, nadahnuta molitva oživi rad vaše pameti i ruke«.

KONGRES »PRIPADNIKA BOGOSLUŽJA«

Početkom je rujna ov. god. održan u Rimu VI internacionalni kongres sakristana, zvonara i raznih crkvenih pomoćnika, koji dolaze pod zajedničko ime »pripadnici bogoslužja«. Bilo ih je preko 3000 iz raznih evropskih zemalja (iz Njemačke i Austrije 1500, iz Italije 300 itd). Svrha je kongresa bila da se istakne plemenito dostojanstvo tih službenika liturgije i da se promiče njihovo organiziranje u dijecezanskom, narodnom i međunarodnom okviru. Uvodno je predavanje imao bolonjski kard. Lercaro koji je završio: »Pjevajte svojim glasom, pjevajte svojim rukama, svojim zvonovima, pa makar i svojim metlama, ali nadasve pjevajte svojim srcima. Vašom će zaslugom sjati crkva, a onda u njoj i vjerski život vjernika«.

Svi su se kogresisti 5. rujna poklonili Sv. Ocu i darovali mu kalež koji nosi natpis: Serviamus cum laetitia — služimo s veseljem. Papa im je održao dosta dug govor na francuskom jeziku. Obećao je da će držeći u rukama taj kalež s veseljem misliti na župnike i njihove pomoćnike u liturgijskoj službi po cijelom svijetu. Preporučio im je da osjećaju s Crkvom (sentire cum Ecclesia), te neka se svojim marljivim radom u crkvi i pravim duhom, kojim ga obavljaju, pridruže velikom pokretu koji je uzbudio Crkvu za opći sabor. Bilo da rade u veličanstvenoj katedrali ili

u skromnoj seoskoj crkvici služe istoj Crkvi, istome Bogu. A zna Papa zašto im je i ovo stavio na srce: »Koja je radost za vjernike svjedočanstvo vaše osobe kad i vi sami molite i slijedite svete obrede nutarnjom sabranošću koja potiče druge i služi im za izgled«.

PREPORUKE SAKRISTANIMA

Prigodom internacionalnog kongresa imali su talijanski sakristani posebne sastanke. Na zadnjemu im je Mons. Mastrorigo, biskup Trevisa, preporučio tri svojstva: ures, čistoću i red. »Ures ne znači traženu kićenost (tako npr. treba iz crkava ukloniti umjetno cvijeće, kipove od kartona, obojene žarulje, igre svjetlom i sl.)«. Mnogo im je navodio sv. Karla Boromejskoga koji je među ostalim ostavio upute čak kako se gase svijeće i kako se čiste ostaci dima sa zidova. Isti je svetac isticao kako sakristan treba da prolazi crkvom oborenih očiju i pristojno, te da ne pozdravlja vjernike po crkvi niti im odzdravlja na pozdrav. »Uopće, sakristan treba da vjernicima daje dvostruk primjer: kako se drži crkva i kako se u njoj ponaša«.

XXIII LITURGIJSKI TJEDAN

Malo su gdje liturgijski tjedni tako brojni i tako uspješni kao u USA. Nedavno je ondje održan XXIII američki liturgijski tjedan i to u Seattle-u. Predsjedao mu je mjesni nadbiskup Mons. Connolly, a prisustvovalo je oko 4000 delegata. Tjedan je započeo dijalogiranom sv. Misom kojoj su prisustvovali svi učesnici. To je sve još više oduševilo za zajedničku žrtvu.

STOGODIŠNJI ŽUPNIK JOŠ U SLUŽBI

Mons. O'Brien, župnik u Buffalu (USA), navršio je 100 godina života. Kako još nije predao župu u mlađe ruke, bit će da se drži drugog dijela one poslovice: Nova metla dobro mete, ali stara zna bolje gdje je smeće. Predsjednik mu je Kennedy upravio brzojav: »Primite iskrene želje da možete i dalje služiti Bogu, svojim župljanima i svojoj domovini«.

PAPA O SELJAČKOM ŽIVOTU

U Rimu su se sastali katolički predstavnici raznih organizacija po svijetu koje se brinu za napredak seljačkog staleža. Primio ih je 9. IX i Sv. Otac koga je oduševljenim govorom pozdravio jedan iz Konga. Papa je u odgovoru ponovo spomenuo nauk svoje socijalne enciklike »Majka i učiteljica (Crkva)« u kojoj je posebno poglavlje posvećeno seljačkom svijetu. Uz to je naglasio da nepresstano zahvaljuje Bogu za velik dar što se rodio u seljačkoj obitelji, gdje su Božji zakon i vjernost Crkvi bili najveće blago. Svojim roditeljima pripisuje zaslugu što se uputio svetim zvanjem, jer su ga on i svojim primjerom vukli u crkvu i dali mu pouku iz katekizma.

IZJAVE O KONCILU

Sigurno nema biskupije na svijetu u kojoj nisu na poziv Sv. Oca neposredno prije koncila održane razne molitve za njegov uspjeh. Tom su se prigodom čule i značajne izjave. Evo nekih: »Crkva je u svako doba potrebna reforme, ali ona sama u sebi ima snagu za svoju obnovu« (indijski kard. Gracias).

»Prava će se uspješnost II vatikanskog sabora pokazati tek poslije nekoliko desetljeća. Ne treba očekivati naglih uvođenja novosti. Koncil će odrediti početak novom razvoju, ali svaki oblik života i rasta napreduje polagano« (nadbiskup Alter u Cincinnati-u, USA).

»Za koncil treba da se zanimaju svi kršćani. To se zanimanje ne smije ograničiti na samu znatiželju nego se nadasve mora pokazati u ustrajnoj molitvi za saborske nakane. Njegove odluke, pa neka budu još tako prave i prikladne, neće same po sebi postići ni najmanjeg uspjeha. Saborski se oci pod vodstvom Sv. Oca pouzdavaju u dobru volju svećenika i vjernika. Treba dakle u sebi produpsti osjećaj potrebe da se damo poučiti od Crkve« (N. Kinsch, nadbiskup Stanleyville-a. Kongo).

»Sabor nije samo veličanstvena priredba i ne samo novost. On je činjenica koja može odlučiti smjer naše dobi, u jednoj od najzanimljivijih i najzamršenijih prekretnica povijesti. Ne mislite, dragi sinci, da će vam koncil kazati kako treba nešto manje da se mirno pođe na Božji sud. Vrlo je vjerojatno da će koncil morati tražiti nešto više od svećenika i od vjernika« (genovski kard. Siri).

»Čovječji duh golemim i brzim napretkom tehnike i znanosti mijenja obličje zemlje. Samo na Bogu je da čovjeku promijeni duh. Evo zašto će koncil uvelike potvrditi nadnaravno« (N. Margiotta, nadbiskup Brindisi-a).

»Svi bi željeli biti u Rimu za vrijeme koncila. A kad to nije moguće, može se i izdaleka sudjelovati na vrlo živ i izravan način: bujnijim životom milosti, vježbanjem u vjeri i ufanju i ljubavi, velikodušnom pokorom, žarčom molitvom« (napuljski kard. Castaldo).